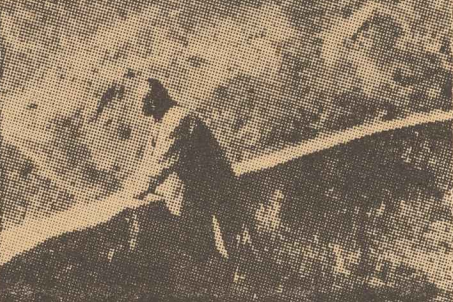
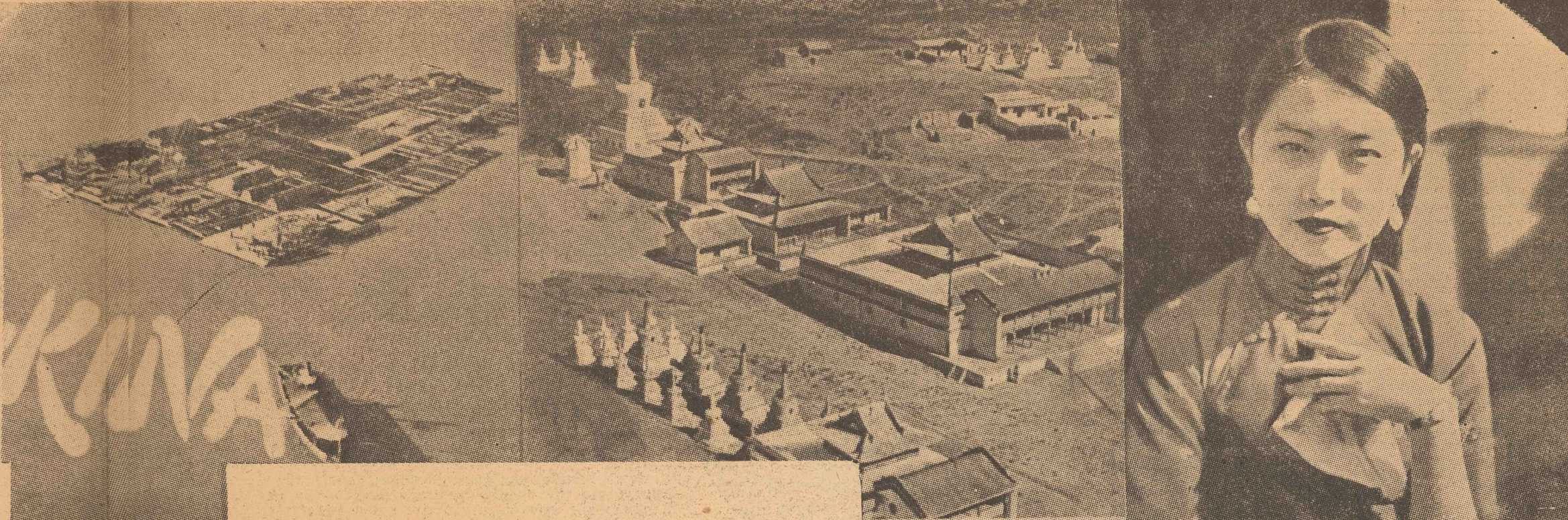
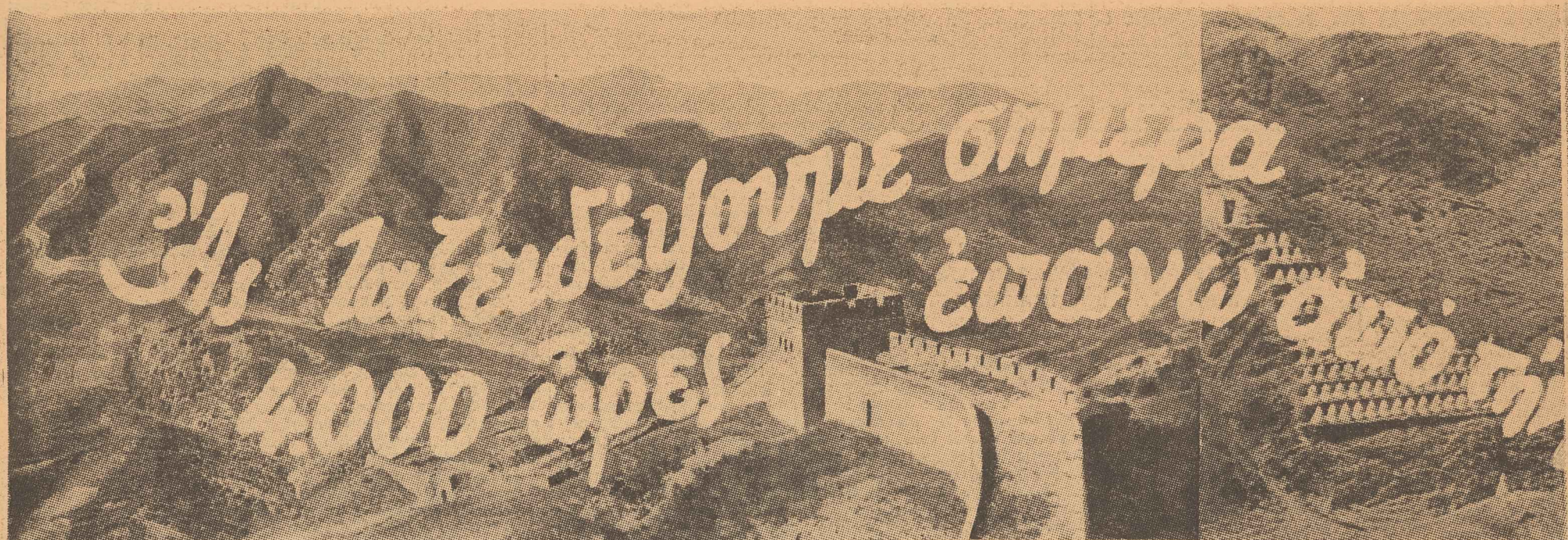

ΧΩ ΠΕΤΑΞΕΙ επάνω απ' όλες τας ηπείρους της υδρογείου. "Εγω δη να φεύγουν γοργά κάτω από το αεροπλάνο μου όλες σχεδόν η γῆ της Εὐρώπης, της Ἀφρικής, της Ἀμερικής και της Ἀσίας. Καί κάθε φορά, ἡ ἐπαφή μου με τὴν μίαν ἢ με τὴν ἄλλη απ' αὐτὲς τίς γῆρες μὲ χάριζε μὲ ξεχωριστὴ χαρὰ. Γιὰ μένε, ὅμως, ἡ Κίνα δὲν μείνει πάντοτε ἡ γῆ τῆς ἀσύγκριτης γοητείας.

Τέσσαρα δολόκληρα χρόνια πετοῦσα επάνω ἀπὸ τὴν ἀπεραντοσύνη της, επάνω ἀπὸ τίς ἀρχαίες πόλεις καὶ τὰ ἑκατομῦρια τῶν αἰνιγματικῶν κατοίκων της. Τέσσαρες χιλιάδες ὥρες πτήσεως εἰνε σημειωμένες στὸ ἡμερολόγιό μου. Καί σ' αὐτὰ τὰ τέσσαρα χρόνια μὲ ἔτυχε νὰ μεταφέρω διὰ τῶν αἰθέρων ἀνθρώπινα ὄντα κάθε εἶδους καὶ ἀπογρώσεως, στρατιῶτες καὶ διπλωμάτες, σοφοὺς μανδραγοῦς καὶ Εὐρωπαίους ἢ Ἀμερικανούς, τυχοδιώκτες, λαομάδες τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστιανούς Ιεραποστόλους — καὶ κάποτε ἕνα δολόκληρο θάσσο γελαστῶν καὶ μυρωμένων «σὶγκσογκ γκέρες».

Συχνὰ μὲ συνέβη νὰ γάσω τὸν δρόμο μου μέσα σὲ σύννεφα σκόνης ποὺ τύφλωνε καὶ ἐπνιγε ἢ νὰ πετῶ ὥρες δολόκληρες επάνω ἀπὸ περιοχές ἀφανισμένες ἀπὸ γάλαξά ἀπιστεύτου μεγέθους ἢ κάτω ἀπὸ κατακλυσμιαίες θροῦγες ποὺ σχηματίζαν ἕνα ὕγρὸ ἀδιάπεραστο φράγμα. Καὶ ἐπανελημμένος ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἀεροπλάνου μου ἔγινε δεκτὴ με ὁμοῦροντες. Πόσες φορές ἡ σφαίρας δὲν ἔκαναν κόκκινο τὰ φτερά μου καὶ κάποτε, επάνω ἀπὸ τὸ Σινικὸν Τείχος, ὁ βοηθὸς μου ἔβριε ἥσυχά τὸ κεφάλι στὸ στήθος, μὲ μίαν κοκκινώμαυρη τρυπίτσα στὸν κρόταφο: Ἐνὰ τίποτε θ' ἀρκοῦσε γιὰ νὰ πετύχῃ ἐμένα ἡ σφαίρα ποὺ τὸν εἶχε σκοτώσει.

Μιά ἀπὸ τίς πρώτες ἐπαγγελματικὲς ἀσχολίες μου στὴν Κίνα ἦταν νὰ μεταφέρω θύμους γιὰ λογαριασμό τοῦ στρατάρχου Τσαγκ-Κάι-Σέκ, ποὺ προσπαθοῦσε νὰ πατάῃ τότε τίς κινεζικὲς κομμουνιστικὲς στρατίες. Πόσο θάβηλα νὰ τὸν βοηθήσω καὶ σήμερα στὸν ἥρωικό ἀγῶνα τοῦ κατὰ τῶν Ἰαπωνίων ἐισβολῶν!

Ἀργότερα μὲ ἀνέθετῃ νὰ ἐγκαινιάσω τὴν γραμμὴ Χανγκόου-Καντόν μετὰ Τσαγκ-Κάι-Σέκ. Μοῦ δόθηκε ἔτσι ἡ εὐκαιρία νὰ γνωρίσω τὴν Νότιο Κίνα καὶ τίς κατακλυσμιαίες θροῦγες της.

Στὸ Τσαγκ-Κάι-Σέκ ἡ Γερμανοκινεζικὴ Ἑταιρεία Ἑνεαρίων Συγκοινωνιῶν εἶγεν ἀναγκασθῇ ν' ἀνεγείρῃ ἕνα φράγμα ὕψους 10 μέτρων γύρω ἀπὸ τὸ ἀεροδρόμιον γιὰ νὰ τὸ προσφάλλῃ ἀπὸ τίς πλημμύρες. Μοῦ φαίνεται κάπως παράξενο νὰ προσγυῖοναίαι σ' αὐτὴ τὴν ἔκτασι ποὺ πολλὲς φορές θριασκῶταν τέσσαρα καὶ πέντε μέτρα χαμηλότερα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῶν ὁδῶν ποὺ τὴν περιέβαλλαν.

Κατὰ τὴν διαδρομὴν μίαν πλημμύρα μετὰ τῆς λίμνης Τίγκ-Ταὺγκ καὶ τοῦ Χανγκόου, εἶδα ἑκατοντάδες χιλιάδων χωρικῶν νὰ κάθονται στὴ στέγη τῶν σπιτιῶν τους, περιμένοντας στωικά νὰ πνιγῶν. Μὲ τὸ ἀεροπλάνο μου δὲν ἤμπορεθα βέβαια νὰ τοὺς παράσω τὴν παραμικρὴ θοήθεια διερωτάμου, ὅμως, γιατί ὅλες αὐτὲς ἡ ζῶγκες τὰ ἀνοικνίηται ἱστοῦσαν τῶν Κινέζων — περισσοὶ ἀδύσφορα, ἐν καταλείποντας τοὺς δυστυχισμένους αὐτοὺς ἀνθρώπους στὴ βλῆερή μοῖρα τους: Ἀργότερα, ὅταν ἐγνώρισα καλλίτερα τὰ ἔθνη καὶ τίς προλήψεις τῶν Κινέζων, εὐρῆκα μόνος τὴν ἐξήγησι.

Μιά μέρα, ἕνα ἀγοράκι, καθὼς ἐπαίει στὴν ὄχθι τοῦ Γιαγκτίε γλύστρισε καὶ ἔπεσε στὸ νερό. Ρίχθηκα ἀμέσως στὸ ποτάμι γιὰ νὰ τὸ πιάσω, τὸ ρεύμα, ὅμως, τὸ παρέσυρε καί, παρ' ὅλες τίς προσπάθειές μου, ἐξαφανίσθηκε καὶ πνίγηκε. Φαντασθίτε τώρα τὴν κατάπληξι μου ὅταν, ἐπιστρέφοντας, μουσκεμένος στὴν ὄχθι, δέχθηκα τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τῶν Κινέζων φίλων μου γιὰ τὴν ἀποτυχία μου.

Οἱ θεοὶ τοῦ ποταμοῦ εἶχαν ἀποφασίσει νὰ λυτρώσουν αὐτὸ τὸ παιδάκι ἀπὸ τὴ ζωὴ, μοῦ ἐξήγησαν. Σὲ δυνάμει τὸ θὰ τὸ ἐμπόδιζες νὰ πάθῃ στὸν Παράδεισο, ὅπου τὸ περίμεναν οἱ πρόγονοί του, καὶ τὸ ἀμάχημα αὐτὸ θὰ σοῦ καταλογίζετο ἀσφαλὲς ὅταν θὰ ἐφθανε ἡ στιγμή τοῦ δικοῦ σου λυτρωμοῦ.

Τότε ἀρχισα νὰ καταλαβαίνω γιατί οἱ ζῶγκες δὲν ἐπιχειροῦν ποτέ νὰ σώσουν τοὺς χωρικοὺς τῶν πλημμυρισμένων περιοχῶν καὶ αὐτοὶ δὲν καλοῦν ποτέ σὲ θοήθεια...

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ζώνη τῆς Καντῶνος εὐρίσκειται ἐπὶ τῆς Σαμιάν, μίαν ὑπόθεσις τοῦ ποταμοῦ τῶν Μαοναριστῶν, στὴς ἐκβολὲς τοῦ ὁποίου εἶνε κτισμένη ἡ πόλις. Τὴ νύκτα, γεμάτο ζῶγκες καὶ φωταναυγημένα σαμπάν, τὸ γραφικὸ αὐτὸ ποτάμι θυμίζει τὰ κανάλια τῆς Βενετίας. Γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους, ἄλλως τε, ἡ Καντῶν ἦταν ἀνάκαθεν ἡ Βενετία τῆς Ἀπὸ Ἀνατολῆς.

Θυσιάζοντες μερικὰ σέντια, μπορεῖτε νὰ νοικιάσετε ἕνα σαμπάν, ποὺ θὰ σὰς περιφέρῃ ὅλη τὴ νύκτα ἀνάμεσα στὰ πλωτὰ, ἀνθρωποεισμένα κέντρα διασκεδάσεων, ὅπου ἡ γοητευτικὴ σὶγκσογκ γκέρε, ἡ περιήμιες αὐλητρίδες καὶ ὑπολαλαῖνες τῆς Κίνας, διασκεδάζουν με τὴν ἑσπέρη μουσικὴ τους, τὰ τραγοῦδια καὶ τοὺς χοροὺς τους, ποὺ εἶνε ἀσύγκριτοι σὲ γὰρ καὶ κομψότητα, τοὺς πλουσίους ξένους ποὺ πίνουν, ἐρωτοτροποῦν καὶ παίζουν γαρτιά. Παντοῦ εἶνε κρεμασμένα γραμματιστὰ φανάρια. Ἐπάνω σὲ μεγάλες ζῶγκες ἔχουν κτισθῇ ἐνεο-δογεῖα πολυτελέστατα καὶ πανάκριβα, ὅπου μέσα σὲ ὀνειρώδη διάκοσμο σὰς περιποιούνται θελκτικὲς μικρὲς Κινέζες, ποὺ ἔχουν διαλεχθῇ μιά-μιά μετὰ χιλιάδων κοριτσιῶν.

Αὐτὸς ἀναπνεύσει λίγο τὸ ποτάμι, τὸ νυκτερινὸ τοῖο θ' ἀλλοίωσῃ. Μέσα στὰ σκοτάδι, θὰ ὀρεῖ ν' ἀγοσσαλεύουν τὰ πλωτὰ κινεζικὰ χορία, ποὺ εἶνε γτισμένα επάνω σὲ μεγάλες σχεδίες, τίς ὁποῖες ρυμουλκοῦν παιπαλοῖς ἀενεγνιόποια.

Σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὴν Καντῶνα ὑψώνεται τὸ "Ὄρος τοῦ Λευκοῦ Νέφους", ποὺ εἶνε τελείως σκεπασμένο, μέχρι κορυφῆς, με κινικοὺς τάφους μανδρινῶν.

Πετώντας επάνω ἀπὸ τὴν Νότιο Κίνα βλέπετε σκορπισμένα σχεδὸν παντοῦ τὰ κοπάδια τῶν γιγαντοσῶμων ἀγριοβοῦβάλων. Τίς περισσοτέρες φορές τὰ ἐβρίσκει, ρωμάλα ἐὰν εἶνε ἐσπλωμένα μακαρίως μέσα στὴν λάσπη. Σπανιότατα θὰ τὰ ὀρεῖ νὰ σέρνουν τὸ πρωτόγονο ἄροτρο τοῦ Κινέζου χωρικοῦ.

Οἱ ἀγριοβοῦβάλοι τῆς Νοτίου Κίνας δαμάζονται δυσκολότατα. Ἡ παραμικρὴ ἐνόλησις, ἰδίως ὅταν κάνουν τὸ καθημερινὸ λατοπλοῦτρό τους, ποὺ τοὺς ἀνακουφίζει ἀπὸ τὴν ζέστη καὶ τὰ δῆγματα τῶν ἐντόμων, τοὺς ἐξαντρίωνε καὶ τότε ἀλλοιώνουν στὸν κακότημα ποὺ θὰ ἐρεθίσῃ ὑπερστέρα τους.

Τὸ περίεργο, ὅμως, εἶνε ὅτι οἱ ἀγριοβοῦβάλοι τῆς Κίνας ἀγοποῦν ἐξαιρετικὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ, ποὺ μποροῦν νὰ τοὺς δαμάσουν μ' ἕνα μόνο νευμα. Εἶδα πολλὰς φορές ἀγρία καὶ κορίτσια νὰ παίζουν σκαρφαλωμένα στὶς φαρδιὲς ῥάγες τῶν πελωρίων τετραπόδων φίλων τους.

Ἡ μετὰβασίς μου στὸ Πεκίνο ἀπετέλεσε πραγματικὴ ἀνακούφισι γιὰ μένα ὅστερα ἀπὸ τίς ἀνυπόφορες ζεστὲς νύχτες καὶ τὰ κουνούπια τῆς Καντῶνος. Στὴν παναργαία πρὶν πρωτεύουσα τῆς Κίνας, ὅπου ἔχει ἐπὶ ζῆσι καὶ ἀπὸ τὸ καλοσηθητικὸ πνεῦμα τῆς αυτοκρατορικῆς Κίνας, εὐρῆκα πλῆθος Εὐρωπαίων, οἱ ὁποῖοι ἤξεραν πὺς ν' ἀπολαύσουν τὴν σπάνια οὐροφία τῆς πραγματικῆς κινεζικῆς ζωῆς.

Στὸ κινεζικὸ σπιτί μου, με τὴν κυκλικὴ εἰσοδοῦ του, κομίζουν κατὰ τὴν θερινὴν περίοδο κάτω ἀπὸ τίς ὀρεσσὲς φυλάσσες τοῦ μικροῦ κομμοῦ κίτη μου καὶ σὺν τὸ πρῶτὸ μὲ ὑπνοῦσαν ἡ φωνὴ καὶ οἱ ἐκροστὸν τῶν πλανοδίων πωλητῶν. Κάθε Κινέζος πλανοδὸς πωλητῆς ἔχει τὸ δικὸ του ἰδιαιτέρου κρῶσ — ἡ ἡγο — με τὸν ὁποῖο ἀγγέλλει τὸ πέρασμά του καὶ διαλαλεῖ τὰ ἐμπορεύματά του. Ἄλλοι γοραιοποιοῦν κρῶσλα, ἄλλοι σφυρίκτες, ἄλλοι περίεργα μουσικὰ ὄργανα. Ἐνὼ θριασκῶν στὸ Πεκίνο, ἡ κινεζικὴ Κυβέρνησις μοῦ ἀνέθεσε νὰ διοργανώσω τακτικὸ ἀεροπορικὸ δρομολόγιο μετὰ Πεκίνο καὶ Ἑσπερικὴς Μογγολίας. Γιὰ νὰ φθάσω στὸ Σαϊγκ, ποὺ ἦταν τὸ τέμα τῆς διαδρομῆς, ἔπρεπε ἀκολουθῆσαι στὴν ὁχθὴ τὸ Σινικὸν Τείχος ποὺ σ' αὐτὴν τὴν περιοχή διατηρεῖται ἀνέπαφος, καὶ κατόπιν νὰ περάσω επάνω ἀπὸ τὴν ἔρημο τοῦ "Ὄρντος". Τὸν χειμῶνα τὸ κρῶσ ἦταν ἀσάφταστο. Πολλὲς φορές τὸ θερμόμετρό μου ἔπεφτε στοὺς 40 ὁσμούς ὑπὸ τὸ μηδέν. Ἀκόμη καὶ ἡ πυξὶς ἐπάγωνε.

Συχνὰ κατὰ τὴν πτήσιν επάνω ἀπὸ τὴν ἔρημο τοῦ "Ὄρντος" διεσκέδαζα τριολέζοντας τ' ἀναρίθμητα κοπάδια τῶν ἀγρίων ἀλόων ποὺ ἐτρέποντο σὲ ἄτακτο φυγὴ μόλις ἀκούγονταν τὸν ὄμοιο τοῦ ἀεροπλάνου καὶ ἐβλέπαν τὴν σκιά του.

Ἐδὼ κ' ἐκεῖ, σκορπισμένους στὶς ἀγρονες ἐκτάσεις τῆς ἔρημου, ἐγειρονται ἡ πόλεις τῶν λαϊκάδων, τῶν βουδδιστῶν μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι περνοῦν τίς ἡμέρες τοὺς προσευγόμενοι καὶ τρώγοντες πρόβειο κρέας. Οἱ ἴδιοι κατοικοῦν σὲ ἀδύες καλύβες, ἀπὲρὶ γορπη ὅμως εἶνε ἡ πολυτέλεια τῶν μεγαλοπρεπῶν ναῶν τους, ποὺ εἶνε πραγματικὰ μουσεῖα κομψοτεχνημάτων τῆς ἀρχαίας κινεζικῆς διακοσμητικῆς, γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς.

Πολλὰς φορές με κυριεῖ ἡ νοσταλγία αὐτῶν τῶν μοναστηρίων, τῆς ἐρήμου, τῆς Κίνας δολόκληρης. Καὶ τότε, γιὰ νὰ παρηγορηθῶ, καταφεύγω στὶς φωτογραφίες, ποὺ ἔπληρα ἐγὼ ὁ ἴδιος στὴν μακρυὴ, ἀπέραντη χώρα. Χάρη στὶς ἀγαπημένες αὐτὲς εἰκόνας ἐναῶζω μέσα στὸ δωμάτιό μου τὰ τέσσαρα ἐκεῖνα ἀλυσουμένα χρόνια.

Λογαγὸς Ο. ΚΕΣΤΕΡ

ΑΘΔΣ

καὶ τῶν

ας έκστατικός
υποδέχθηκε μ^ο
κοντά στην
καί τον κα-
τυχτικό άπερι-
μενύ.
και συνομι-
α. Στην άρχή
Σε μίαν φαι-

ὡς πάλιν ὡρε-
 ῖσθε τὸν τόνο
 σὰν γνωστή.
 τραπέζι τοῦς
 ἄνδρα: ἦταν ὁ

ουντὴς τῆς Ἑ-
 οροῦσε μαύρη
 ινε γυμνά τὰ
 καὶ ἕνας κολ-
 άρια γυάλιζε
 μαλλιών της,
 τὸν Μάρτεν...
 κας νά μισο-

είδε. Για μιὰ
ένος. Κατόπιν
εφάλλι της.

άβε φορά που
ηκολούθησε, ό
γαμιογελασ-
ασκεδαστική.
ορα έκείνο τώ
τροσυκή.

φέρει τρομαγ-
ιν νά ήθελε νά

τοῦ κ. Οὐέλ-
λης, με κιτρι-
μάγουλα καὶ
ὡς τὰ πίσω.
Μπαρνες; ἐ-
μὴ πῶς θρι-
ασφοδῶς καὶ
σαρκαστικά ὁ
ΠΡΟΣΕΧΕΣ

— A C Δ C —

ΤΗΝ περασμένη εβδομάδα μιιά συντροφιά από Κωνσταντινουπολίτες, πήγα με εκδρομή σ' ένα από τα γραφικώτερα Αττικά τοπία. Άνθοσπαρμένοι κάμποι, ρυακία, πλατάνια θεώρατα, δροσιές και μύρα, τίποτε δεν έλειπε γύρω μας για νά δλοκληρώση το διάχυτο άνοιξιάντικο μεθυσσι. Καί όμως σέ λίγο άρχισαν νά διασταυρώνώνται ή νοσταλγικές έρωτήσεις:

— Δεν σού θυμίζει λίγο, αυτό τό μέρος, τό Φλαμουράκι ;

— Άστειεύσαι ;

— Έμένα πάλι, εκείνα τ'α μακρινά πεδία μου φέρνουν στό νού τό ύψωμα του Χριστού στήν Πρίγκηπο.

— Χωρίς τό πανόραμα του νησιού, πρόσθεσε ο άδιάλλακτος νοσταλγός. Κι' έτσι τό ώραίο Αττικό τοπίο άρχισε νά χάνη τη χάρι του μέ μόνη την άναπόλησι των άσύγκριτων τοπίων της Πόλης.

Τά τοπία αυτά είνε ο πιό έπικίνδυνος όρος συγκρίσεως για κάθε φυσική καλλονή. Η άστραφτερή κινηματογραφική ταινία της Πόλης, καθώς ξετυλίγεται σ'α μάτια εκείνου, πού την αντικρύζει για πρώτη φορά μπαίνοντας σ'τό λιμάνι της, είνε ένα πανόραμα μοναδικό κι' άσύγκριτο σ'όν κόσμον όλο.

Ας μη ξεχνούμε πώς τό τραγοϋδι των Σειρήνων ακούσθηκε για πρώτη φορά σ'τις όχθες του Βοσπόρου, του μαγεμένου πορθμού, πού μέσα σ'τους φειδίσιους έλιγμούς του παίρνει κάθε στιγμή και μιιά νέα όφι και γίνεται ποταμός, λίμνη, δίνη τρικυμισμένη, λιμάνι άπάνεμο, πού εισχωρεί βαθειά μέσα σ'όν κόρφο της όλοπράσινης άκτής.

Μά και σ'τό κάθε τοπίο της Πόλης, από π'ό πιό περίοπτο, ως τό πιό άπομακρυσμένο, τά μεταλλεία της φύσεως της Άνατολής σκόρπισαν σπάταλα τίς όμορφίες τους — χρυσάφια και ρουμπίνια και ζουμρούτια, κι' άχάτες και όπάλια και τοπάζια κι' αμέθυστους, πλούτους αμύθητους χρωμάτων, πού σέρνουν τη φαντασία σκλαβωμένη. Όλόχρυσες κι' όλασημένες άμμουδιές άπλώνονται μέσα σ'τις άγκαλιές των άπειρων όρμίσκων της Πόλης, σ'άντρα της Άφροδίτης, από τό Παντέον, την άκρότατη παραλία της Άνατο-

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

λικής άκτής της Προποντίδος, τό τελευταίο όρόσημο της Πόλης, ως την περίφημη πλάξ της Κίλιας, πού έρίσκεται έξω από τό Βόσπορο. Τό αυτόκίνητο περνά κορυφές, δούνοπλαγιές, δεινροστοιχίες άγριοκαστανιών πού πλέκουν σέ θόλους τά πυκνά κλαδιά τους, άφρισμένους χειμάρρους, ποταμάκια, λιβάδια χλοερά κι' άνθόσπαρτα, για νά φθάση σέ μιάν άπέραντη άμμουδιά, πού εξαπλώνεται γλυκιά και ήμερη σ'τή δολερή άγκαλιά της Μαύρης Θάλασσας, πέραν από την έξοδο του Βοσπόρου, στήν Εύρωπαϊκή όχθη. Έκεί, τό μαγεμένο ως τώρα μάτι, αντικρύζει πρ'όμηνυμα έπίφοβο και δολερο, τό άνοιγμα του τρικυμισμένου πόντου. Μιά μυστική φρικιάσις διατρέχει την ψυχή και την εδωποειέ πώς έδώ τελειώνει πιά τό δλεαστικό τραγοϋδι των Σειρήνων.

Πέρα, στήν άλλη έσχатиά της Πόλης, αλλάζει δ'όποτε ή σκηνογραφία. Αλλάζει μαζί με τό κλίμα, τ' όλόγλυκο και ήμερο, πού γαληνεύει την ψυχή. Έπάνω στήν άσημογάλανη λεκάνη της Προποντίδος τά Πριγκηπόννησα φαντάζουν σ'άν τ'α ωραιότερα στολίδια της Πόλης — σμαράγδια πολύτιμα, από περιδέραιο, πού κάποτε έσπασε και σκορπίσθηκε επάνω στή θάλασσα. Τά Πριγκηπόννησα τ'α φορτωμένα από Βυζαντινές άναμνήσεις είνε ή Άντιγόνη, ή Χάλκη και ή Πρίγκηπος. Η πανέμορφες αυτές έξοχες της Πόλης ή τ'α τόποι έξορίας των Βυζαντινών Πατριάρχων και των πριγκήπων. Μέ τους καιρούς, από τόποι μαρτυρίων εξέλισσονται σέ τόπους όπομονώσεως κι' άσκητικής ζωής. Κάθε κορυφή τους στολίζεται και μέ ένα ιστορικό μοναστήρι πλαισιωμένο μέ ώραία δάση πευκόφυτα. Έτσι έχομε στήν Άντιγόνη τό Μοναστήρι του Χριστού Σωτήρος. Στή Χάλκη, τό μοναστήρι του Άγίου Γεωργίου του Κρημνού, πού κρέμεται κυριολεκτικώς σ'τό χείλος μιās άβύσσου και τό μοναστήρι της Άν. Τριάδος. Τη Βυζαντινή Μονή της Παναγίας, χτισμένη σ'τό

μεταίχιμο των άντικρυνών λόφων της Χάλκης, άληθινά κειμήλιο τέχνης και ρυθμού. Τό μοναστήρι του Άγίου Γεωργίου πού Κουδουνά, χτισμένο σ'τήν υψηλότερη κορυφή της Πριγκήπου, απ' την όποία ξανοίγεται μαγεμένο τό πανόραμα της Προποντίδος, ως τίς άκτές της Βιθυνίας. Τό μοναστήρι του Χριστού σ'όν αντιμετώπο λόγο, πού τό ανακαλύπτει τό μάτι σ'άν ψυχικό κρησφύγετο μέσα σ'α δάση των πευκώνων, και τό μοναστήρι του Άγίου Νικολάου σ'τό μυχό του βρεισιανολοικού κολπίσκου του νησιού, όπου οι περιηγηταί μπορούν νά θαυμάσουν ως σήμερα τό έραχό της μοναχής Εύφροσύνης, πού πέτρωσε κεραυνωμένη από τη θεία όργη, την ώρα πού έκανε την προσευχή της μέ τό νοϋ προσηλωμένο σ'α έγκόσμια πάθη.

Γύρω από τά μοναχικά αυτά καταφύγια, ή φύσις όργιάζει. Τά πεδία αναδίνουν θαλασσικές πνοές σ'τό ήλιο, τά φλογερά χάδια, πλ'θος χαμόδενδρα και θάμνοι του βουνού, κέδροι, λάδανα, σχίνοι, κόμματα, καραμπάσια και φλισκούνια και μυρτιές μυρώνουν τόν αϊθέρα, των πουλιών τά ήδονικά λαλήματα και των κυμάτων οι νοσταλγικοί άγασσμοί μιλούν για τίς αιώνιες λαχτάρες των θνητών, για τό μάταιο ξεγέλασμα της Όμορφιάς, πού συντελείται πάντα άναλλοίωτο μέσα σ'τους κύκλους της δημιουργίας. Τη νύχτα, μέσα σ'τις μυρωμένες σκιές, ή πυργολαμπίδες ανάδουν και σβύνουν σ'άν φτερωτές διαμαντόπετρες, πού συμβολίζουν μέ την έφήμερη ύπαρξή τους την ποιητικότερη άντινομία : τόν έρωτα ενός έντόμου πρ'ός ένα άστρο! Μά όταν τό φεγγάρι λούζει τά πάντα μέσα σ'τ' αναλυτό άσμημι του, τά δολερά του μάγια πνίγουν κάθε διανοασμό, και τό κάθε τοπίο εξαυλώνεται σέ μιάν άπόκοσμη όνειροφαντασία. Είνε ή «φεγγαροφώτιστη πρωτονηχτιά» του Ποιητή, πού προβάλλει μέσα από τη γαλήνη της άνυπαρέξιας.

Μά ή Πόλις δεν έχει μόνο τους λόφους,

τά νησιά, τίς μαγεμένες όχθες του Βοσπόρου και τίς θάλασσές της. Έχει και τά ποτάμια της, εκεί σ'τό μυχό του Κερατίου Κόλπου της, όπου οι δίδυμοι Βυζαντινοί ποταμοί, ο Κύθαις και ο Βαρβύσης — Κεάν γανέ σουλιού και Άλιμπέκιοι σου-

λιού σήμερα — σμίγουν τά γλυκά νερά τους σ'τή λιμνούλα του Σίλιχτάρ, πρίν εκβάλουν σ'όν δλόχρυσο κόλπο. Απ' έδώ τά νερά χωρίζουν σέ δυο ποτάμια, και τό φωτολουσμένο τοπίο άρχίζει νά βυθίζεται σέ καταπράσινες σκιές. Ο ποταμός του Κεάτ γανέ στενεύει. Μιά πράσινη άκτινοβολία διαχύνεται μέσα σ'α νερά του, κι' ένας θαυπράσινος δρυμός ακολουθεί άριστέρα όλες τίς καμπές του ποταμού, ως απάνω σ'τις μυστικές, άόρατες πηγές του. Τά καίκια γλυστρούν μέσα σέ μιιά πράσινη όνειρεμένη νύχτα, μέσα σέ όλοπράσινες παραδεισιακές σκιές, πού πνίγουν λίγο-λίγο τό φώς, καθώς ή λεύκες και ή ίτιές των δύο όχθων σμίγουν τά κλαδιά τους σέ καταπράσινες θολιές. Δεξιά, πέρα από τίς δεινροστοιχίες των ίτιών εκτείνεται τό άπέραντο «τσάιρι», ο καταπράσινος κάμπος, πού είνε κι' αυτός μιιά λίμνη άτέλειωτη πρασινάδας λουλουδοσπαρμένης. Η παχειά ίλιξ του ποταμού τό τρέφει μ' ένα άφάνταστο πλούτο, πού ή γόνιμη γή άποδίδει σέ μαγευτικό γλωρίδα μυριοπλούτιστη. Ένα χαλί Περσικό άπέραντο από χορτάρι πυκνό, βοστραχωμένο, παχύτατο, ξετυλίγει τά κρόσια του, τά μετάρια του, τίς χνουδωτές άπλωσιές του όλοκέντητες από άράβουρημάτα άνθισμένα. Απέραντη κι' άκύμαντη λίμνη, πού τη διακόπτουν έδώ κι' εκεί τά κίτρινα νησάκια των σπάρτων. Είνε τ' αγαπημένα λουλούδια μέ τό βαρύ ναρκωτικό άρώμα, πού στολίζουν μ' αυτά τά στήθα τους ή γύφτισες ή «απερδικοστήθες τσιγγάνες» του Παλαιού Προσπερνούν τίς άκροποταμιές, φορτωμένες μέ σπάρτα, μέ τά μαλλιά άχτένιστα, κυττάζουν νερά άχόρταγα μέ τ' άστραφτερά τους μάτια, κουδουνίζοντας τά ντέφια τους. Νά τίς ίδιές από κοντά σ'άν ύπάρξεις ανθρώπινες, είνε άποκρουστικές κι' άπαίσιες. Άμα τίς θλέπεις από μακριά σέ διδουσιακή παρέλασι μέσα σ'τό καταπράσινο «τσάιρι» ντύνονται τη μαγεία του συμβόλου, γίνονται θαυμα...

ΣΟΦΙΑ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

